

پرسش ها و پاسخ های تشریحی کتاب تحلیل فرهنگی (مطالعات فرهنگی) پایه دوازدهم ادبیات و علوم انسانی،

تهیه و تنظیم: حمیدرحیمی گروه علوم اجتماعی استان اصفهان سال تحصیلی ۹۸-۹۹

درس اول از فصل اول کتاب

۱- معنا و ریشه لغوی فرهنگ چیست؟ پاسخ: فرهنگ واژه ای فارسی و مرکب است که از دو جزء " فر " و " هنگ " تشکیل شده است و فر پیشوندی است که در معنای جلو بالا و پیش به کار میرود و هنگ به معنی کشیدن و سنگینی و وزن می باشد. در کتاب لغت نامه فرهنگ به معنای ادب، تربیت، دانش، علم، هنر، آداب و رسوم است.

۲- چه تعاریفی از فرهنگ ارائه شده است؟ پاسخ: فرهنگ مجموعه پیچیده ای از دانش ها باورها هنرها قوانین آداب و رسوم است. فرهنگ حیات معنوی انسان ها و فلسفه و قانونگذاری و ادبیات و هنر است. فرهنگ نظام واره ای از باورها و مفروضات اساسی ارزش ها آداب و الگوهای رفتاری و نمادها است.

۳- ریموند ویلیامز کیست؟ پاسخ: ریموند ویلیامز منتقد فرهنگی و از پیشگامان اصلی مطالعات فرهنگی است که تعاریف مختلف فرهنگ را طبقه بندی نموده است و به مطالعه تحولات تاریخی مفهوم فرهنگ پرداخته است.

۴- ریموند ویلیامز تعاریف فرهنگ را چگونه طبقه بندی نموده است؟ پاسخ: ۱- تعاریفی که به رشد فکری روحی و زیبایی شناختی فرد، گروه یا جامعه می پردازد ۲- تعاریفی که دربرگیرنده فعالیت های ذهنی- هنری انسان ها است. مانند فیلم و تئاتر، داستان و معماری و... است ۳- تعاریفی که فرهنگ را شیوه و راه و رسم زندگی، کنش ها، باورها، آداب و رسوم مردم یک گروه یا جامعه می داند.

۵- چرا مفهوم فرهنگ دارای تعاریف متعدد و متفاوت است؟ پاسخ: چون موضوع مورد مطالعه فرهنگ، انسان است که بسیار پیچیده است.

۶- فرهنگ دارای چه ویژگی ها و خصوصیات است؟ پاسخ: ۱- معنا بخشی و ارزش آفرینی: یعنی فرهنگ بیانگر معنا و مفهوم ارزش ها آگاهی ها و سبک زندگی انسانها است که به پدیده های اجتماعی شکل می دهد. ۲- زمانبندی و مکانمندی: یعنی فرهنگ در زمان ها و مکان های متفاوت مختلف و گوناگون است و هر ملتی فرهنگ خاص خود را دارد. ۳- میراث جمعی: یعنی فرهنگ توسط مجموعه ای از افراد جامعه به وجود می آید و از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود. ۴- تاریخی بودن: یعنی فرهنگ در طول تاریخ و به صورت تدریجی به وجود می آید و بر یکدیگر انباشته می شود و کنش های موردی و زودگذر کنش فرهنگی نیستند. ۵- اکتسابی بودن: یعنی فرهنگ پدیده ای است که آن را می آموزیم و این آموزش از بدو تولد تا

پایان عمر توسط نهادهای رسمی و غیر رسمی انجام میشود. ۶- تحول پذیر بودن: یعنی فرهنگ مانند هر پدیده اجتماعی دیگری فراز و فرود، پویایی یا زوال دارد و به تدریج دچار دگرگونی و تحول می شود. ۷- نظام مند بودن: یعنی فرهنگ یک کل به هم پیوسته و منسجم است و عناصر و اجزای تشکیل دهنده آن بر یکدیگر اثر گذار هستند.

۷- چرا جهان های اجتماعی و جهان های فرهنگی مختلف دارای خصوصیات مشترک هستند؟ پاسخ: به علت انسان شمول بودن فرهنگ، تمام جهان های اجتماعی موضوع مشترکی دارند که آن انسان است.

۸- فرهنگ را به چند بعد تقسیم می کنند؟ پاسخ: ۱- فرهنگ محسوس: که پدیده های عینی و ملموس فرهنگ است. مانند آثار باستانی، میراث فرهنگی و صنایع دستی و آنچه که در بعد مادی فرهنگ از گذشته تا به حال به یادگار مانده است. ۲- فرهنگی غیر محسوس: ابعاد کیفی غیر عینی و غیر قابل لمس، مانند اعتقادات، اخلاقیات، باورها ارزشها، آثار فکری، هنری، آداب و رسوم، که بیشتر به وسیله زبان و خط فرا گرفته می شوند.

۹- ابعاد مختلف فرهنگ با یکدیگر چه رابطه و پیوندی دارند؟ پاسخ: این ارتباط یک رابطه دو سویه است. از یک سو فرهنگ محسوس ریشه در فرهنگ غیر محسوس دارد و بر آن استوار است و از آن سرچشمه می گیرد و از سوی دیگر فرهنگ غیر محسوس از تغییرات و تحولات فرهنگ محسوس تاثیر می پذیرد.

۱۰- کدام بعد فرهنگ مهمتر است؟ پاسخ: فرهنگی غیر محسوس، بدنه اصلی فرهنگ یک جامعه است. این بدنه قدرت روحی و حیاتی یک ملت را مشخص می کند و تمام ابعاد تولیدات و مصنوعات زندگی فردی و اجتماعی انسان ها ریشه در فرهنگ ذهنی و غیر محسوس دارد. فرهنگ مخصوص را می توان از دیگران گرفت و توسعه داد اما کسب فرهنگی غیر محسوس به آسانی امکان پذیر نیست و می تواند آثار بسیار عمیق و گسترده مثبت یا منفی داشته باشد.

۱۱- هویت فرهنگی یک جامعه چگونه تشکیل می شود؟ پاسخ: دو بعد محسوس و غیر محسوس فرهنگ به کمک یکدیگر هویت فرهنگی یک جامعه را تشکیل می دهند. اگر بعد غیر محسوس فرهنگ آسیب ببیند هویت فرهنگی جامعه تهدید می شود.

۱۲- فرهنگ دارای چه سطوحی است؟ پاسخ: ۱- عقاید و باورها: مانند اعتقاد به خداوند و روز معاد ۲- ارزش ها مانند عدالت آزادی علم و آگاهی و هر آنچه که برای زندگی اجتماعی مفید است ۳- هنجارها: مانند مقررات و قوانین ۴- نمادها: یعنی نشانه ها مانند علائم راهنمایی و رانندگی، پرچم، سرود ملی، زنگ مدرسه و...

۱۳- چه رابطه ای میان سطوح و ابعاد فرهنگ برقرار است؟ پاسخ: فرهنگ دارای دو بعد غیر محسوس و غیر ملموس (ذهنی) و بعد محسوس و ملموس (عینی) است. بعد غیر محسوس فرهنگ شامل عقاید، باورها، آگاهی‌ها ارزش‌هاست که آنها می‌توانند منجر به ایجاد بعد محسوس فرهنگ یعنی هنجارها، ابزارها، نمادها و جلوه‌های بیرونی و عینی فرهنگ شود

۱۴- به نظر شما هنردستی سبببافی کدام یک از ویژگی‌های فرهنگ را نمایش می‌گذارد؟ پاسخ: بعد محسوس فرهنگ را نشان میدهد

۱۵- چرا سبک معماری و ساخت و ساز خانه‌های مسکونی امروزه با گذشته‌ها و زمان‌های قدیم متفاوت است؟ پاسخ: چون شیوه زندگی، عقاید، ارزش‌ها، باورها و شکل روابط اجتماعی مردم امروز نسبت به گذشته دارای تفاوت است.

۱۶- چرا روش احترام گذاشتن دو ژاپنی به یکدیگر با شیوه احترام گذاشتن ما به یکدیگر متفاوت است؟ پاسخ: چون عقاید، باورها و فرهنگ دو جامعه دارای تفاوت است بنابراین هنجارهای آنها نیز در زمینه احترام گذاشتن با یکدیگر دارای تفاوت است.

درس دوم از فصل اول

۱- چرا باید فرهنگ را بشناسیم؟ چرا باید پدیده‌های فرهنگی را بررسی و تحلیل کنیم؟ پاسخ: هر انسان و هر کنشگری تحت تأثیر فرهنگ است. کنش اجتماعی نیازمند رابطه است و رابطه نیازمند فرهنگ است. کنش‌ها بر اساس باورها و بر اساس عقاید به وجود می‌آیند فرهنگ عامل تعامل اجتماعی و ارتباط است ما بدون داشتن فرهنگ نمی‌توانیم ارتباط داشته باشیم و بدون ارتباط جامعه به وجود نمی‌آید.

۲- شناخت فرهنگ و پدیده‌های فرهنگی با زندگی فردی و اجتماعی چه ارتباطی دارند؟ پاسخ: بر اساس فرهنگ ما نسبت به خودمان شناخت و هویت پیدا می‌کنیم و بر اساس فرهنگ زندگی اجتماعی و ارتباطات ما شکل می‌گیرد.

۳- منظور از درونی شدن فرهنگ چیست؟ پاسخ: فرهنگ ابتدا خارج از وجود کودک است با نمادها و نشانه‌ها به تدریج در ذهن و هویت او وارد میشود و بازتولید می‌شود به این جریان و به این فرآیند و جریان درونی شدن فرهنگ می‌گویند.

۴- در شهر شما مراسم ازدواج چه آداب و رسومی دارد؟ اگر کسی این آداب را نداند یا رعایت نکند چه پیش می‌آید؟ پاسخ: در منطقه ما ازدواج مانند دیگر مناطق دارای آداب مخصوص است. مراسم

قباله بران، مراسم حنابندان، مراسم حمام دزده، مراسم پاتختی و... از جمله آدابی هستند که در برنامه های ازدواج منطقه ما رعایت می شود.

اگر کسی آداب و رسوم منطقه خود را رعایت نکند به عنوان فردی هنجارشکن معرفی می شود و در برقراری ارتباط با دیگران دچار مشکل میشود.

۵- چرا همه نسبت به فرهنگ جامعه مسئول هستند؟ پاسخ: چون فرهنگ برآیند نقش آفرینی تمام افراد سازمانها و نهادهای جامعه است. فرهنگ با جامعه و افراد دارای رابطه متقابل است از یک سو افراد و جامعه فرهنگ ساز هستند و از سوی دیگر فرهنگ موجب به وجود آمدن جامعه می شود.

۶- دلایل اهمیت و ضرورت شناخت فرهنگ و تحلیل فرهنگی چیست؟ پاسخ: ۱- فرهنگ موجب جامعه پذیر شدن افراد و شکل دهنده و هویت دهنده به افراد می باشد. ۲- فرهنگ موجب هدفمندی افراد در زندگی میشود. ۳- فرهنگ موجب پویایی حیات اجتماعی می شود. ۴- فرهنگ موجب تقویت هویت ملی و حفظ وحدت ملی می شود. ۵- فرهنگ موجب گسترش جهان اجتماعی می شود. ۶- فرهنگ در آینده بشر تاثیر گذار است.

۷- منظور از اینکه گفته می شود فرهنگ موجب جامعه پذیری و هویت بخشی به افراد است چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: فرهنگ موجب می شود که ما با نقش ها نمادها، ارزش ها و ساختار اجتماعی آشنا شویم و بتوانیم ارتباط اجتماعی مناسب تری را برقرار کنیم. فرهنگ مشخص می کند که چه چیزی خوب است و چه چیزی خوب نیست. فرهنگ بر سلیقه ها بر زبان بر اندیشه ها و ملاک های ارزیابی ما تاثیر گذارد.

۸- منظور از اینکه گفته می شود فرهنگ هدفمندی در زندگی انسانها را به وجود می آورد چیست؟ پاسخ: فرهنگ ارزش ها را می شناساند. نگرش به افراد می دهد. فرهنگ، ارزش ها، نگرش ها، شیوه جام پذیری، انتخاب ها و اولویت ها را برای ما به وجود می آورد.

۹- اگر فرهنگ جامعه با اهداف مادر زندگی مخالفت داشته باشد چه اثراتی از خود به جای می گذارد؟ پاسخ: موجب عدم موفقیت و پیشرفت ما در زندگی میشود.

۱۰- چگونه فرهنگ موجب پویایی و حیات اجتماعی می شود؟ پاسخ: تمام نهادهای اجتماعی ریشه در فرهنگ دارند و بر اساس فرهنگ می توانند به سازماندهی خود بپردازند. مثلاً در فرهنگ اسلامی نهاد اقتصاد دارای مفاهیم: زبا، عقود اسلامی، خمس، زکات، بانکداری اسلامی و ... است. نهاد خانواده، نهاد سیاست، نهاد آموزش نیز تحت تأثیر مفاهیم اصیل اسلامی قرار می گیرد. و حتی شکل گیری این نهادها برگرفته از ارزش های دینی است. مثلاً وقتی که زوجی می خواهند تشکیل خانواده بدهند بر اساس ارزش های دینی پیوند (عقد) می بندند.

۱۱- آیا حفظ حیات اجتماعی و جلوگیری از آسیب های اجتماعی بدون شناخت فرهنگ ممکن است؟ پاسخ: خیر بدون فرهنگ ارتباط اجتماعی شکل نمی گیرد و بدون ارتباط اجتماعی حیات اجتماعی به وجود نمی آید.

۱۲- منظور از **صیانت از فرهنگ چیست؟** پاسخ: صیانت از فرهنگ، یعنی ما از بنیان های محسوس و غیر محسوس فرهنگ نگهداری کنیم و میراث فرهنگی از جمله آثار مکتوب، قهرمانان، اسطوره ها، ادبیات و زبان را پاسداری و نگهداری کنیم

۱۳- چگونه فرهنگ موجب گسترش جهان اجتماعی می شود؟ پاسخ: فرهنگ زمینه ساز ارتباط ما با گذشتگان، معاصران و آیندگان است. مثلاً ارتباط با شخصیت های مثبت و منفی در تاریخ ارتباط با گذشتگان است. تحسین کسانی که به خاطر نسل های آینده خود را به زحمت می اندازد یا در مصرف منابع صرفه جویی می کنند ارتباط با آیندگان است. وقتی که سبک زندگی خودمان را بر اساس معاصران مان به وجود می آوریم نوعی ارتباط و گسترش اجتماعی محسوب می شود

۱۴- رسانه های جمعی در گسترش جهان اجتماعی چه نقش هایی دارند؟ پاسخ: ۱- موجب شناخت موارد گذشتگان میشود ۲- موجب شناخت سبک زندگی و ارزش های معاصران می شود ۳- موجب شناخت شرایط زیست فرهنگی و اجتماعی آیندگان می شود.

۱۵- فرهنگ در زندگی آینده بشر چه تاثیراتی دارد؟ پاسخ: ۱- حرکت و توسعه فناوری در بعد محسوس فرهنگ ۲- تعالی فکری و مذهبی در بعد غیرمحسوس فرهنگ ۳- افزایش علم و آگاهی عقلانیت و معنویت ۴- توسعه فرهنگی که پایه توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است. ۵- ممکن است موجب رشد آسیب های اجتماعی مانند اعتیاد طلاق بزهکاری استثمار و غیره شود.

۱۶- تولید و ترویج لطیفه های قومی و طنز های مخرب علیه شخصیت ها و قهرمانان ملی و اقوام و گروه های مختلف به ویژه در فضای مجازی چرا و چگونه انجام میشود؟ تاثیر منفی آنها بر تضعیف وحدت ملی و انسجام اجتماعی را چگونه ارزیابی می کنید؟ پاسخ: متأسفانه انتشار چنین فعالیت هایی در شبکه های مجازی یا در سایر بخش های فرهنگی، موجب کاهش هویت ملی، انسجام و وحدت ملی می شود. در سرزمین ایران اقوام و گروه های مختلفی زندگی می کنند که دامن زدن به تفاوت های قومی، انسجام ملت را کاهش می دهد.

۱۷- عبارت انقلاب اسلامی یک انقلاب فرهنگی است به چه معناست؟ چه تأثیرات و پیامدهایی دارد؟ پاسخ: انقلاب اسلامی ۵۷ در ایران انقلابی اقتصادی نبود بلکه انقلابی فرهنگی بود که موجب ایجاد تغییرات عمده در گرایش ها، معانی و ارزشهای اجتماعی شده است.

درس سوم از فصل اول

۱- مطالعات فرهنگی به چه معنا است؟ پاسخ: مجموعه بررسی های انتقادی درباره فرهنگ عمومی ، مسائل روزمره زندگی ، وضعیت فرهنگی جهان های اجتماعی

۲- هدف مطالعات فرهنگی چیست؟ پاسخ: شناسایی نقاط قوت و ضعف فرهنگ افراد و جهان های اجتماعی ، تا زندگی روزمره انسانی تر شود.

۳- مطالعات فرهنگی شامل چه موضوعاتی می شود؟ پاسخ: ۱- تعامل، تأثیر و نفوذ رسانه های جمعی در نهادهای اجتماعی ۲- شناسایی تنوع فرهنگی جهان ۳- تعامل خرده فرهنگ ها و تعامل فرهنگی در سطح بین الملل ۴- گسترش مهاجرت در سطح روستاها شهرها و خارج از کشور ۵- اختلافات فرهنگی ۶- کشف روابط فرهنگی با پدیده های نژاد، جنسیت، طبقات اجتماعی، زبان، مذهب، حاکمیت و قدرت

۴- چه رشته های دانشگاهی در حوزه فرهنگ و موضوعات فرهنگی در سطح کارشناسی کارشناسی ارشد و دکترا در دانشگاههای کشور وجود دارد؟ پاسخ: رشته مطالعات فرهنگی، جامعه شناسی فرهنگی، مطالعات زنان، زنان و توسعه و...

۵- منظور از سواد فرهنگی چیست؟ پاسخ: مجموعه ای از شناخت ها و توانایی های اساسی افراد برای درک عناصر مسایل هویت و تحلیل فرهنگی و چگونگی برقراری ارتباط با دیگران

۶- سواد فرهنگی چه اثرات و پیامدهای در سطح جامعه دارد؟ پاسخ: ۱- توانایی شناخت سطوح مختلف فرهنگ (یعنی عقاید ارزش ها که لایه عمیق هستند و هنجار ها و نمادها که لایه سطحی فرهنگ هستند) ۲- کمک به رفتار اجتماعی مناسب در موقعیت های مختلف جامعه ۳- توان نقد و تحلیل پدیده های فرهنگی مانند فیلم، کتاب و سایر پدیده های فرهنگی ۴- تعامل سازنده و مفید اجتماعی فرهنگی

۷- منظور از رویکرد فرهنگی چیست؟ پاسخ: نگرستن به همه پدیده ها از منظر (دیدگاه) فرهنگ، تجزیه و تحلیل پدیده ها با معیار فرهنگ و شاخص های فرهنگی

۸- چگونه رویکرد فرهنگی به پیشرفت و تعالی جامعه می انجامد؟ پاسخ: اخلاق، ادب، علم، قانون‌گرایی و عدالت شاخص‌های مهم فرهنگی هستند که به واسطه آنها جامعه به تعالی و پیشرفت می‌رسد.

۹- چگونه ممکن است جامعه دچار سیر قهقرایی شود؟ پاسخ: بی‌نظمی، قانون‌گریزی، فردگرایی، دروغ‌گویی، خودخواهی (همانند فرعون رفتار کردن و فقط رفتار خود را صحیح دانستن)، منفعت‌گرایی در جامعه به صورت ارزش درآمدی باشند.

۱۰- فروش محصولات خارجی چه تأثیرات فرهنگی و اجتماعی از خود به جای می‌گذارد؟ پاسخ: گاهی شیوه استفاده از وسایل و محصولات تولیدی جدید، می‌تواند بازتاب‌های فرهنگی و اجتماعی داشته باشد مثال بارز آن فناوری‌های ارتباطی می‌باشد.

۱۱- چرا در اکثر کشورها مصرف کالاهای داخلی حتی با کیفیت پایین‌تر بر مصرف کالاهای خارجی ترجیح دارند؟ پاسخ: به دلایل اقتصادی و دلایل فرهنگی اجتماعی، در بعد اقتصادی: به علت کمک به تولید و کاهش بیکاری و افزایش درآمد ملی و در بعد اجتماعی و فرهنگی: بومی‌سازی تولیدات است.

۱۲- چرا فرهنگ‌ها در سطح جهانی با یکدیگر متفاوت هستند؟ پاسخ: زیرا جوامع مختلف در باورها، ارزش‌های انسانی، عمل و هنجار دارای ویژگی‌ها و تفاوت‌هایی هستند.

۱۳- باورها و ارزش‌ها با عمل چه ارتباطی می‌توانند داشته باشند؟ در این خصوص مثال بزنید؟ پاسخ: هرچقدر باورها و ارزش‌ها عالی‌تر باشند و به صورت عملی در بیابند موفقیت‌های بزرگتری به وجود می‌آیند. نمونه بارز آن فعالیت‌های آزادی‌بخش نلسون ماندلا در آفریقای جنوبی بود. زمانی که پنجره کوچک سلول هم باز می‌شود من روشنائی و امید را می‌بینم ولی زندانبانم تاریکی و ناامیدی را می‌بیند.

۱۴- رشته تحلیل فرهنگی چیست؟ پاسخ: حوزه میان‌رشته‌ای که کنش‌های اجتماعی و پدیده‌های فرهنگی را تبیین، تفسیر و بررسی می‌کند.

۱۵- برای تحلیل فرهنگی دقیق به چه مهارت‌هایی نیاز است؟ پاسخ: ۱- مهارت شناسایی نمادهای فرهنگی و تفسیر آنها ۲- توانایی ذهنی در رویارویی با مشکلات و چالش‌های مادی و معنوی زندگی

۱۶- هدف تحلیل فرهنگی چیست؟ پاسخ: ۱- شناخت مفاهیم و پدیده‌های فرهنگی ۲- نگاه به زندگی روزمره از منظر فرهنگی ۳- تشخیص مسائل فرهنگی و چاره‌اندیشی برای آنها و مسئولیت‌پذیری

۱۷- مفاهیم مطالعه فرهنگ با مطالعات فرهنگی و تحلیل فرهنگی چه تفاوت‌هایی دارد؟ پاسخ:
مطالعه فرهنگ، توصیف و تبیین ویژگی‌های فرهنگ است. مطالعات فرهنگی بررسی تحلیل و نقد فرآیند پدیده‌های فرهنگی به صورت عام است. ولی تحلیل فرهنگی سنت علمی است که از پدیده‌های اجتماعی فهم فرهنگی به جای می‌گذارد. علل وجودی پدیده‌ها را با رویکرد فرهنگی تحلیل می‌کند. (به عبارت ساده‌تر مطالعه فرهنگ صرفاً توصیف است ولی مطالعات فرهنگی فرآیند فرهنگ را بررسی می‌کند و تحلیل فرهنگی سعی می‌کند که با رویکرد فرهنگی پدیده‌ها را مورد تحلیل و مقایسه و بررسی قرار دهد).

۱۸- چرا گردشگران خارجی تمایل بیشتری به بازدید از موزه‌ها و آثار باستانی ایران دارند؟ پاسخ:
علت تنوع ویژگی‌های فرهنگی جامعه ایران که خارجی‌ها نسبت به آن علاقمند هستند.

۱۹- چگونه می‌توان از ظرفیت علاقه‌مندی گردشگران خارجی به موزه‌های ایران برای رشد اقتصادی کشور از آن استفاده کرد؟ پاسخ: با معرفی و تبلیغات فضای فرهنگی کشور و رونق فعالیت‌های موزه‌ها و نگهداری بهتر آثار باستانی

پرسش‌های درس اول فصل دوم

۱- آیا فرهنگ ثابت است یا متغیر است؟ پاسخ: فرهنگ هم عناصر ثابت دارد و هم عناصر متغیر مثلاً یکی از عناصر ثابت ایرانی‌ها خداجو بودن آنهاست که تقریباً در طول تاریخ همیشه بوده است ولی برخی از نمادها، هنجارها، الگوهای رفتاری ایرانیان، مصادیق فرهنگ، مانند معماری پوشش تغذیه، سبک زندگی در طول تاریخ تغییر داشته است.

۲- نیازهای انسان به چند دسته تقسیم می‌شوند؟ پاسخ: ۱- نیازهای ثابت: نیازهایی هستند که بدون زمان، مکان، جنسیت و مواردی از این قبیل هستند و به عبارتی ذاتی انسان هستند. (جز خصوصیات اصلی وجود آدمی است.) مانند امنیت، احساس آرامش، میل به محبت و دوستی، نیاز به خودشکوفایی، عدالت خواهی، پرسشگری زیبا دوستی ۲- نیازهای متغیر: این نیازها تحت تاثیر شرایطی مانند جنسیت، محل جغرافیایی گروه قومی تغییر پیدا میکند مانند پوشاک، معماری، تغذیه

۳- آیا روش زندگی گذشتگان و نیاکان با روش زندگی کنونی ما یکسان بوده است؟ پاسخ: در برخی از اصول مانند خداجو بودن، عبادت کردن و مواردی از این قبیل ما دارای شباهتی‌های بسیاری با آنها هستیم ولی از نظر نمادها، هنجارها و الگوهای رفتاری و آداب و رسوم قطعاً دارای تفاوت‌های بسیاری هستیم. مثلاً آداب و رسوم ازدواج و عزاداری در دوران گذشته با شکل زندگی کنونی متفاوت بوده است. امروزه آداب ازدواج و عزاداری نسبت به گذشته مختصرتر برگزار می‌شود و در گذشته به علت فرصت بیشتری که در زندگی داشتند آداب و رسوم گسترده‌تر و شاخ و برگ بیشتری داشته است.

۴- چه عناصری در مراسم ازدواج و عزاداری نیاکان ما تاکنون ثابت باقی مانده است؟ و کدام عناصر فرهنگی در مراسم ازدواج و عزاداری گذشتگان نسبت به امروزه دچار تغییر شده است؟ پاسخ: پیش قدم شدن خانواده پسر در امر خواستگاری و انجام خواستگاری از طریق پسر همچنان در طول تاریخ ثابت باقی مانده است ولی شکل و نوع اهداء هدایا و برگزاری آداب جشن تفاوت‌های بسیاری کرده است. در خصوص عزاداری نیز همراهی مردم در تشییع پیکر جان باخته و انجام مراسم ختم و نیایش در اماکن مذهبی در طول تاریخ برای ما ایرانی ها ثابت بوده است ولی میزان ، زمان و مکان عزاداری در طول تاریخ با تغییراتی روبرو بوده است.

۵- آیا همانطور که ذائقه غذایی افراد جامعه تغییر می‌کند ذائقه فرهنگی جامعه نیز تغییر می‌کند؟ پاسخ: ابعاد محسوس و لایه‌های سطحی فرهنگ دائماً در حال تغییر است مثلاً نمادها، الگوهای عمل، ابزارها، سبک زندگی، ولی بعد غیر محسوس و بنیادین فرهنگ چون بیشتر با نیازهای ذاتی انسان در ارتباط است به کمتر دچار تغییر می‌شوند. مثلاً ایرانی‌ها همیشه خدا جو عدالت‌محور و آزادی طلب بوده اند.

۶- تغییرات فرهنگی به چند صورت ممکن است روی دهند؟ پاسخ: گاهی آرام و به تدریج صورت می‌گیرد و جامعه با آن سازگار می‌شود و گاهی ناگهانی و سریع روی می‌دهد.

۷- **تغییر فرهنگی با تحول فرهنگی چه تفاوت‌هایی دارد؟** پاسخ: دگرگونی در لایه‌های سطحی فرهنگ مانند دگرگونی در نمادها، ابزارها، الگوهای رفتاری نشان دهنده تغییر فرهنگی است ولی اگر لایه‌های بنیادین فرهنگ دگرگون شود یعنی آرمان‌ها، عقاید، باورها و ارزشها (ریشه‌های فرهنگ) عوض شوند این دگرگونی، تحول فرهنگی نامیده می‌شود.

۸- عدم درک به موقع تحولات فرهنگی چه نتایجی در جامعه از خود به جای می‌گذارد؟ پاسخ: موجب ناتوانی مدیریت تغییر و تحولات فرهنگی شده و این عدم مدیریت صحیح به تحجر و عقب ماندگی جامعه منجر می‌شود.

۹- **تحول فرهنگی در جامعه چه نتایجی از خود به جای می‌گذارد؟** پاسخ: تحول فرهنگی موجب دگرگونی در همه ارکان فرهنگ می‌شود و هویت اجتماعی و هویت فرهنگی جامعه را دگرگون میکند. به عبارتی در بلند مدت موجب می‌شود که ارزش‌های بنیادین و غیر محسوس فرهنگ عوض شود.

۱۰- ورود تلفن همراه به زندگی کدام بخش از زندگی ما را تغییر داده است؟ آیا در سطح فرهنگ محسوس و ملموس تأثیر گذاشته است یا فرهنگ غیر محسوس و نامحسوس را هم متأثر کرده است؟ آیا زمینه‌ساز تغییر فرهنگی است یا باعث تحول فرهنگی هم می‌شود؟ پاسخ: ورود تلفن همراه به زندگی ما ایرانی‌ها در ابتدا در ابعاد محسوس فرهنگ (نمادها، ابزارها و مناسبات) تغییر به وجود آورده است ولی ممکن است به تدریج در طول زمان اعتقادات مردم را نسبت به برخی از ارزش‌ها و اصول فرهنگی خود دچار دگرگونی کند در این صورت با تحول فرهنگی روبرو شده‌ایم.

۱۱- عوامل موثر بر تغییرات و تحولات فرهنگی را نام ببرید: پاسخ: ۱- نوجویی و نوآوری ۲- پذیرش اجتماعی و فرهنگی ۳- طرد اجتماعی و فرهنگی ۴- تلفیق و انطباق

۱۲- هر یک از عوامل موثر بر تغییرات و تحولات فرهنگی توضیح دهید و مثال بزنید؟ پاسخ: ۱- مثلاً کنجکاوی و میل به کشف و اختراع موجب شده است که وسایل جدیدی مانند تلفن همراه وارد زندگی بشر شود و تغییرات و تحولات را به دنبال داشته باشد (نوجویی و نوآوری). ۲- عناصر جدید فرهنگی بر اساس نوآوری یا مبادله فرهنگی با جوامع دیگر وارد جامعه شود و موجب تحول فرهنگی شود (پذیرش اجتماعی و فرهنگی). ۳- عنصر جدید فرهنگی برای مدتی پذیرفته شود ولی به تدریج آن کنار گذاشته شود و ترس شود مثلاً نمادها و هنجارهای مانند وزارتخانه پست و تلگراف و تلفن که به وزارت ارتباطات تغییر شکل داد. (طرد اجتماعی و فرهنگی). ۴- عناصر فرهنگی جدید نیاز به زمان دارند تا در جامعه با فرهنگ سازگار شوند مثلاً ورود تلفن همراه و ایجاد مشاغل جدید و حذف بسیاری از مشاغل ثابت یا مثلاً ورود ماشین و خودرو و حذف برخی از مشاغل مربوط به گاری و درشکه (تلفیق و انطباق).

۱۳- چه نمادها و هنجارهای در زندگی ما ایرانیها در طول زمان طرح و کنار گذاشته شده‌اند؟ و چه نمادها و هنجارهای مجدداً به زندگی ما را پیدا کرده‌اند؟ پاسخ: بسیاری از نمادها و هنجارهای شغلی در طول زمان دچار تغییر شده‌اند به عنوان مثال ما مشاغلی مانند درشکه چی یا کارگر تلگرافخانه نداریم و حذف شده‌اند. در سال‌های اخیر برخی از جوانان به دنبال استفاده مجدد و بازآفرینی برخی از نمادهای زرتشتی مانند فرهر در زندگی خود هستند یا به طالع بینی و پیشگویی و فال قهوه و مواد از این قبیل می‌پردازند.

۱۴- تأخر فرهنگی چیست؟ پاسخ: تأخر فرهنگی یا واپس ماندگی فرهنگی نوعی عدم تعادل فرهنگی به حساب می‌آید و یعنی فاصله بین عناصر و اجزاء محسوس فرهنگ با ارزش‌ها عقاید و باورهای فرهنگی. بعضی از عناصر فرهنگی نظیر فنون و ابزارهای مادی زودتر از اندیشه‌ها و عقاید یا سازمان‌های اجتماعی پذیرفته شود مثلاً تلفن همراه وارد زندگی می‌شود ولی شیوه صحیح استفاده آن از نظر ارزش‌ها رعایت نمی‌شود. مثلاً منزل مادر بزرگ رفته ایم و به جای صحبت با مادر بزرگ سرمان در گوشی تلفن است. رانندگی می‌کنیم ولی با شتاب آب چاله‌ها را به اطرافیان می‌پاشیم.

۱۵- چرا پذیرش و تغییرات بعد محسوس فرهنگ سریعتر انجام می‌شود و ولی سرعت دگرگونی فرهنگی غیرمحسوس (ارزش‌ها و عقاید) به کندی انجام می‌شود؟ پاسخ: زیرا تحولات فرهنگی در ارزش‌ها و عقاید بنیادین بسیار کند است و نسبت به این دگرگونی و تغییرات مقاومت فرهنگی صورت می‌گیرد ولی پذیرش اشکال محسوس و مادی فرهنگ ساده‌تر و سریع‌تر انجام می‌شود.

درس دوم فصل دوم

۱- آیا شما دارای ارتباط فرهنگی هستید؟ پاسخ: بله من با باورها، ارزش ها، اخلاق و رفتار دوستانه که دارم با از اطرافیانم ارتباط فرهنگی دارم.

۲- اگر ارتباط خود را قطع کنیم چه اثراتی دارد؟ پاسخ: اثرپذیری و اثرگذاری ما در روابط اجتماعی کاهش می یابد.

۳- ارتباط اجتماعی چیست؟ پاسخ: انتقال پیام ها و معانی به کمک نمادها، ارتباط یک کنش اجتماعی است که ما را به گروه ها و شبکه های اجتماعی پیوند می دهد.

۴- مراتب ارتباطات انسانی در بستر فرهنگی جامعه چگونه است؟ پاسخ: ارتباطات از خانواده آغاز می شود و به گروه دوستان می رسد و روز به روز گسترش می یابد. امروزه با استفاده از رسانه های جمعی به کل جامعه و سراسر جهان تسری می یابد.

۵- نحوه تکوین هویت ما به چه چیزی وابسته است؟ پاسخ: نحوه تکوین هویت ما به میزان و چگونگی برقراری ارتباطات ما و ساختن شبکه های ارتباطی وابسته است.

۶- میزان و نحوه ارتباط ما با دیگران چه تاثیر در موفقیت مان دارد؟ پاسخ هرچه ارتباط ما با دیگران آگاهانه تر، دقیق تر، صمیمی تر و صادقانه تر باشد موفقیتم فزون تر و پایدارتر خواهد بود.

۷- یادگیری و شکل گیری آگاهی و شخصیت انسان چگونه انجام میشود؟ پاسخ: از طریق ارتباط با دیگران انجام می شود از خانواده تا دوستان و هم محله ای ها

۸- از نظر اجتماعی انسان سالم چیست؟ پاسخ: انسانی است که توانایی برقراری ارتباط سالم با دیگران را دارد.

۹- روابط اجتماعی در سلامت انسان یا به وجود آمدن بیماری ها و آسیب های روانی اجتماعی چه نقشی دارد؟ پاسخ: انسان های منزوی و فاقد روابط اجتماعی، از آرامش و آسایش لازم در زندگی فردی و اجتماعی برخوردار نیستند و در معرض انواع بیماری ها و آسیب های روانی و اجتماعی قرار دارند.

۱۰- از نظر روابط اجتماعی جوامع موفق دارای چه ویژگی هایی هستند؟ پاسخ: جوامع موفق جوامعی هستند که با رعایت مبانی و اصول فرهنگی خویش توانایی برقراری ارتباط با دیگران را دارند.

۱۱- تعالی و تکامل فرهنگ به چه عاملی وابسته است؟ پاسخ: به ارتباطات اجتماعی و فرهنگی وابسته است.

۱۲- مهارت های ارتباطی کدامند؟ برای برقراری یک ارتباط موثر و موفق چه مهارتی را باید کس کرد؟ و چه اصول و ضوابطی را باید رعایت کرد؟ آسیب های ارتباطات بی قید و شرط کدامند؟ پاسخ: ارتباط اجتماعی باید دو سویه و دو طرفه باشد و ارتباط یک طرفه و بی قید و شرط آسیبزا است. ارتباط اجتماعی یک طرفه موجب می شود که هویت فرهنگی جامعه دچار آسیب شود.

۱۳- چرا ارتباطات فرهنگی میان جوامع مهم است؟ پاسخ: جهت حفظ هویت فرهنگی و پویایی فرهنگ

۱۴- روش های ارتباطات فرهنگی در گذشته چگونه بوده است؟ پاسخ: کوچ، تبلیغات مبلغان مذهبی، جنگ، تجارت و گردش موجب می شد تا ارتباطات فرهنگی بین جوامع رشد کند.

۱۵- امروزه روشهای ارتباطات فرهنگی بین جوامع بیشتر چگونه است؟ پاسخ: رسانه ها و فناوری ها، نهادهای آموزشی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، مهاجرت، گردشگری

۱۶- پدیده کار فصلی و مهاجرت از روستا به شهر از منظر فرهنگی چگونه است؟ چه آثار مثبت یا منفی دارد؟ پاسخ: کار فصلی و مهاجرت از روستا به شهر در بعد مثبت موجب افزایش اشتغال و ارتباط فرهنگی روستاییان با شهر می شود. از نظر منفی کار فصلی و مهاجرت به شهر: مشکلات سکونت، حاشیه نشینی و تضاد و تعارض فرهنگی

۱۷- انواع ارتباطات فرهنگی میان جوامع چگونه است؟ پاسخ: ارتباطات فرهنگی بین جوامع گاهی مثبت است که جنبه اشاعه فرهنگی و تبادل فرهنگی دارد و گاهی منفی و مخرب است که جنبه سلطه گرانه دارد.

۱۸- اشاعه فرهنگی چیست؟ مثال بزنید: پاسخ: سرایت طبیعی عناصر فرهنگی در طول زمان از یک جامعه به جامعه دیگر اشاعه فرهنگی است. مثلا آداب و رسوم، سنت ها، روش ها، ضرب المثل ها، قصه ها، ابزار غذاها، پوشاک، شیوه مسکن می تواند از یک جامعه به جامعه دیگر انتقال یابد.

۱۹- در اشاعه فرهنگی چه عواملی موثر است؟ پاسخ: تمایل و ارتباط دو عنصری هستند که موجب وام گرفتن و سرایت عناصر فرهنگی از یک جامعه به جامعه دیگر می شود که به خاطر جذابیت و قدرت یکی از آنهاست که به صورت آزادانه انجام میشود. مثلا ورود کلمات از یک زبان به زبان دیگر (البته وام گرفتن عناصری که با عناصر بنیادین فرهنگ خودی مطابقت داشته باشد).

۲۰- گسترش حجاب و پوشش اسلامی در کشورهای اروپایی چرا اتفاق می افتد؟ علت استقبال زنان و دانشجویان غربی از این نوع پوشش چیست؟ چرا برخی از حکومت ها و دولت های اروپایی از ورود دانشجویان محجبه به دانشگاه ها جلوگیری می کنند؟ پاسخ: برخی از مردم اروپا دارای ارزش ها و فرهنگ دینی اسلامی هستند بنابراین پوشش و حجاب اسلامی را رعایت می کنند. زنان مسلمان اروپایی فکر می کنند که با رعایت حجاب می توانند از امنیت اجتماعی بیشتر برخوردار باشند و می توانند ارزشهای اجتماعی خود را به اطرافیان نشان دهند. البته برخی از حکومت ها و دولت های اروپایی از ورود دانشجویان محجبه به دانشگاه ها جلوگیری می کنند چون فکر می کنند که استفاده از حجاب نوعی تبلیغات دینی محسوب می شود و ارزش های اروپایی را مورد هجوم قرار می دهد.

۲۱- محل زندگی شما مهاجر پذیر است یا مهاجر فرست؟ در محل سکونت شما چه اقوامی زندگی می کنند؟ و چه خرده فرهنگ هایی دارند؟ مهاجران و اقوام مختلف چه عناصری را اشاعه می دهند؟ تبادل فرهنگی بین آنها چگونه اتفاق می افتد؟ پاسخ: شهرستان محل سکونت ما از برخی از مناطق روستایی و مناطق همجوار مهاجر می پذیرد و به شهر اصفهان و شهرهای بزرگ تر و پایتخت کشور مهاجر می فرستد. در شهرستان محل سکونت ما اقوام ترک لر فارس زندگی می کنند. هر کدام از این اقوام دارای خرده فرهنگ هایی هستند. برخی از آداب و رسوم مانند جشن ها مراسم ازدواج و عزاداری را نشان می دهند. برخی از واژه ها و ضرب المثلهای بین این اقوام تبادل می شود.

۲۲- حدیث پیامبر اکرم در زمینه علم آموزی از دیگر ان اطلب العلم ولو به الصین از منظر تبادل فرهنگی چگونه است؟ پاسخ: نشان دهنده ی اهمیتی است که اسلام برای تبادل فرهنگی و جذب ویژگی های مثبت دیگر فرهنگها، قائل است.

۲۳- آیا اسلام موافق تبادل فرهنگی است؟ پاسخ: بله اول اروپاییان از اسلام خیلی از پدیده های فرهنگی را دریافت کردند امروزه مسلمانان از اروپا بخش محسوس فرهنگ را دریافت کرده اند.

۲۴- سلطه فرهنگی و تهاجم فرهنگی چیست؟ پاسخ: هجوم و سرایت یکجانبه عناصر و پدیده های فرهنگی از یک فرهنگ و فرهنگی دیگر با استفاده از برتری فناوری و قدرت سیاسی اقتصادی اجتماعی و نظامی

۲۵- سلطه فرهنگی و تهاجم فرهنگی چه اثراتی از خود در جامعه به جای می گذارد؟ پاسخ: موجب تخریب و نابودی فرهنگ مقابل می شود هویت فرهنگی جامعه مقابل از بین می رود زیرا که از روش های برنامه ریزی شده و تحمیلی استفاده می کنند.

۲۶- مهاجم فرهنگی کیست؟ پاسخ: مهاجم فرهنگی کسی است که درصدد سلطه فرهنگی است.

۲۷- چرا سلطه فرهنگی از سایر سلطه های نظامی سیاسی اقتصادی پیچیده تر و خطرناک تر

است؟ پاسخ: زیرا هویت یک ملت را نشانه می گیرد.

۲۸- تهاجم فرهنگی چگونه صورت می گیرد پاسخ بازی با آرای و جذاب سازی فرهنگ خویش سعی بر جلب نظر و اندیشه نیروهای رقیب می نمایند تا آنان با اختیار و انتخاب خود و یا با اجبار و اکراه فرهنگ محسوس و غیر محسوس سلطه گر را بپذیرند.

۲۹- کشورهای اروپایی و آمریکایی کدام بخش از فرهنگ مثبت خود را کمتر برای دیگر اقوام ارائه می دهند؟ و کدام بخش را بیشتر ترویج می کنند؟ پاسخ: ترویج ویژگی های مثبت فرهنگ مانند روحیه وقت شناسی، وجدان کاری، کنجکاوی علمی کمتر پرداخته می شود ولی بیشتر به ترویج لابیگری فرهنگی می پردازند.

۳۰- منظور از امپریالیسم چیست؟ و انواع امپریالیسم را نام ببرید پاسخ: مجموعه اقداماتی که موجب ایجاد و تقویت رابطه بین سلطه گر و سلطه پذیر می شود. امپریالیسم سیاسی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی

۳۱- **امپریالیسم فرهنگی چیست؟** پاسخ: انحصار علمی، آموزشی، فرهنگی که نوعی استعمار فرانو است.

۳۲- امپریالیسم اقتصادی یا استعمار نو چیست؟ پاسخ: تسلط یکسویه بر بازار، مواد اولیه و نیروی کار دیگر جوامع

۳۳- جهت جلوگیری از ایران هراسی و اسلام هراسی چه باید کرد؟ پاسخ: باید به ارزش های اسلامی و ایرانی خود پایبند باشیم تا در عمل آنان متوجه پیشرفت و اثرات مثبت فرهنگ ما در داخل و خارج شوند. گاهی متاسفانه ما در عمل به ارزشهای اصیل دینی و ایرانی خود پایبند نیستیم و موجب می شود که از توسعه حقیقی برخوردار نباشیم)

۳۴- دو نمونه از هجوم فرهنگی نظام سلطه علیه انقلاب اسلامی ایران در دهه های گذشته بیان کنید. این هجوم به کدام یک از سطوح فرهنگ و لایه های آن بیشتر پرداخته است؟ چرا؟ هجوم به لایه های عمیق فرهنگ اسلامی مانند جایگاه نبوت، جایگاه امامت و جایگاه ولایت. زیرا اگر این لایه های عمیق فرهنگ دچار دگرگونی شدند سایر لایه ها به آسانی دچار دگرگونی می شوند و فرهنگ اسلامی ایرانی دچار دگرگونی می شود. یکی از نمونه های آن انتشار کتاب آیات شیطانی اثر سلمان رشدی و نمونه دیگر آن ارائه انواع بازی های رایانه ای و تولید فیلم های ضد ایرانی اسلامی است

۳۵- منظور از دیپلماسی فرهنگی چیست؟ پاسخ: مبادله ایده ها، اطلاعات، هنر، نحوه زندگی، نظام ارزشی و سنت ها و اعتقادات به منظور دستیابی به مفاهیم مشترک و تقویت تفاهم متقابل میان ملت ها و کشورها) دیپلماسی فرهنگی نوعی قدرت نرم در سیاست خارجی است.

۳۶- انواع دیپلماسی فرهنگی و دیپلماسی نرم را نام ببرید؟ پاسخ: دیپلماسی عمومی، دیپلماسی رسانه ای، دیپلماسی آموزشی، دیپلماسی اقتصادی

۳۷- دولت ها در دیپلماسی فرهنگی چگونه اقدام می کنند؟ پاسخ: به منظور تامین منافع ملی و با استفاده از ابزارهای فرهنگی و با بهره مندی از ظرفیت بخش غیردولتی به معرفی و انتقال فرهنگ و تمدن سرزمین خود به مردم سایر کشورها می پردازند.

۳۸- **دیپلماسی فرهنگی چه اثراتی دارد؟** پاسخ: دیپلماسی فرهنگی موجب گسترش ارتباطات میان مردم کشورهای مختلف می شود و زمینه برقراری روابط مستحکم و دوستانه میان آنها را فراهم می آورد.

۳۹- **دیپلماسی فرهنگی چه تفاوتی با دیپلماسی سیاسی دارد؟** پاسخ: دیپلماسی فرهنگی بر خلاف

دیپلماسی سیاسی الزاماً متکی و وابسته به دولت ها نیست و توسط دولت ها انجام نمی شود بلکه بیشتر ملت ها با استفاده از ابزار و روش هایی مانند موسسات و تشکل های غیردولتی نهادهای مدنی میراث فرهنگی جشنواره های بین المللی ورزشی فرهنگی و هنری و... به ارتباطات فرهنگی با هم می پردازند.

۴۰- نظام سلطه از پروژه جهانی سازی چه اهدافی را دنبال میکنند؟ و دیپلماسی فرهنگی در این مسیر بر چه اصول و راهکارهایی باید پایبند باشد؟ پاسخ: نظام سلطه با طراحی و اجرای پروژه جهانی سازی درصدد است تا فرهنگ و اندیشه خود را بر جهان حاکم کند. بنا براین اساس دیپلماسی فرهنگی و گسترش آن در عصر جدید بر نفی جهانی سازی و حاکمیت فرهنگ نظام سلطه بر جهان استوار است و با به رسمیت شناختن و احترام به فرهنگ های دیگر زمینه تعاملات و تبادلات فرهنگی را بین کشورها و ملت ها فراهم می آورد.

۴۱- کدام یک از محصولات و مولفه های فرهنگی استان ما قابلیت انتشار تا در سایر استان ها را دارد؟ و چگونه می توان از ظرفیت آنها برای حفظ و ارتقای منافع ملی استفاده کرد؟ پاسخ: هنر، صنایع دستی، معرفی میراث فرهنگی و... از جمله مواردی است که می توانیم آنها را انتشار دهیم.

درس سوم از فصل دوم

۱- ویژگی بارز انسان کنونی در عصر ارتباطات چیست؟ پاسخ: نگاه به دنیا از دریچه رسانه.

۲- منظور از عصر اطلاعات چیست؟ پاسخ: گسترش سریع شبکه های اطلاعاتی، ذخیره و انتقال حجم وسیع داده ها، گسترش پیام های فرهنگی.

۳- چه میزان از وقت خود را در فضای مجازی سپری می کنید؟ این حضور چه تاثیری بر فعالیت های آموزشی و پرورشی شما دارد؟ چه تاثیری بر مناسبات فرد با خانواده و دوستانتان به جای می گذارد؟ پاسخ: نسبت به گذشته میزان زمانی استفاده از شبکه های مجازی افزایش یافته است و گاهی ممکن است در فعالیت های آموزشی و پرورشی ما فرصت های را در اختیارمان بگذارد و بتوانیم به کمک شبکه های مجازی به اطلاعات و منابع بیشتری دسترسی داشته باشیم و گاهی ممکن است که وقت زیادی از ما را صرف کند و یا ما را با موضوعاتی غیر ضروری و وقت گیری آشنا کند که به فعالیت های آموزشی و پرورشی مالت می زند.

۴- **برخی از کارکردهای رسانه ها در جامعه را بنویسید؟** پاسخ: ۱- امکان دسترسی گسترده مردم به اطلاعات ۲- سرعت جمع آوری انباشت و توزیع اطلاعات بدون محدودیت زمانی و مکانی ۳- سهیم کردن همگان در بازتولید، پالایش و گسترش اطلاعات ۴- افزایش دانش عمومی در حوزه های علمی، زندگی مناسب، دانش بنیان

۵- گزارش های خارجی از فتح خرمشهر چه تاثیری بر اذهان عمومی جهان داشت؟ پاسخ: مردم دنیا با دلاوری ها ، شهادت طلبی ها و شرایط دفاع از میهن اسلامی ایران آشنا شدند.

۶- رسانه ها در خلق جهان های فرهنگی چه نقشی دارند؟ پاسخ: ۱- شکل گیری شخصیت فردی و اجتماعی ۲- گسترش جهان اجتماعی و جهان فرهنگی ۳- ایجاد ارزش ها آگاهی ها و هنجارهای جدید ۴- ایجاد و ترویج روحیه و مهارت کارگروهی ، کارآفرینی، قانون محوری و نظم ۵- تعامل بیشتر اندیشه ها ۷- آشنایی با کارکرد رسانه ها و فهم پیام های آشکار و پنهان آنها نیازمند چیست؟ پاسخ: برخورداری از سواد رسانه ای تا مقهور و تسلیم جاذبه های ظاهری و فریبنده رسانه ها و پیامهای آنها نشوند.

۸- **زندگی در اتاق شیشه ای در عصر رسانه ها به چه معناست؟ حریم خصوصی در فضای مجازی**

چه معنا و مفهومی دارد؟ چگونه می توان از حریم خصوصی خود مراقبت کرد و وارد حریم

خصوصی دیگران نشد؟ پاسخ: منظور از اتاق شیشه ای در عصر رسانه ها این است که بسیاری از روابط و مناسبات خصوصی زندگی افراد توسط رسانه ها رصد می شود و به بیرون درز می کند. حریم خصوصی در فضای مجازی به این معناست که امور شخصی و خانوادگی مامحرمانه باقی بماند و در این خصوص احساس امنیت کنیم. جهت حفظ این حریم خصوصی باید در استفاده از رسانه ها با احتیاط باشیم و از سواد رسانه ای برخوردار باشیم.

۹- سواد رسانه ای چه کارکردهایی در جامعه دارد و چه اثراتی در تحولات فرهنگی از خود به جای می گذارد؟ پاسخ: ۱- کسب مهارت فناوری های ارتباطی ۲- تشخیص باوری که رسانه ها می خواهند در ما ایجاد کنند ۳- تشخیص اطلاعات صحیح و غلط ۴- تشخیص مسایل فرهنگی و مهارت تحلیل آنها ۵- تحلیل پیام های رسانه ای ۶- مشارکت در ایجاد و پخش پیام های رسانه ای خودمان ۷- کمک به مقابله با امپریالیسم رسانه ای و تهاجم فرهنگی

۱۰- نمونه هایی از بازی های رایانه ای، فیلم ها و برنامه های جهان غرب و صهیونیست ها علیه ایران را نام ببرید؟ پاسخ: فیلم سینمایی ۳۰۰ نمونه ای از این تخریب فرهنگ ایرانی است.

۱۱- منظور از امپریالیسم رسانه ای چیست؟ مک لوهان در این خصوص چه دیدگاهی دارد؟ پاسخ: سعی در یکسان سازی فرهنگی سایر ملل به کمک ابزار رسانه ای مک لوهان معتقد است جنگ های آینده تسلیحاتی نیست بلکه رسانه ای است.

۱۲- **منظور از مهندسی ذهن چیست؟** پاسخ: تغییر باورها ، اندیشه ها، گرایش های دیگران جهت هماهنگی با فرهنگ خویش که این کار را تراست های بزرگ و کارتل های عظیم رسانه ای انجام میدهند که نمونه آن مرداک غول رسانه ای شبکه های جم تی وی می باشد. (در ماهواره)

۱۳- امپریالیسم رسانه ای به دنبال چیست؟ پاسخ: امپریالیسم رسانه ای به دنبال تشکیل امپراطوری فرهنگی است تا با تغییر هویت های فرهنگی، ملی، دینی، فرهنگ غرب را جایگزین فرهنگ های بومی و خودی کنند.

۱۴- فیلم های تولد یک پروانه و رهایی از شاونگ چه پیام هایی دارند پاسخ این دو فیلم به نوعی نشان دهنده ی ابعاد عاطفی و احساسی فرهنگی کودکان هستند.

۱۵- نمونه هایی از شایعاتی که در سال های اخیر توسط امپریالیسم فرهنگی در جامعه منتشر شده است را بنویسید؟ چگونه می توان جامعه را در برابر تهاجم امپریسم رسانه مسئول ساخت؟ پاسخ: رسانه های غربی سعی داشته اند به نوعی فرهنگ و زندگی غرب را ایده آل تر از آنچه که وجود دارد نشان دهند به نوعی که تبدیل به کعبه آمال بسیاری از افراد شود. با آموزش سواد رسانه ای می توانیم در برابر تهاجم فرهنگی رسانه ای غرب مقاومت بسیار بهتری داشته باشیم همچنین با برنامه ریزی و تولید برنامه های آموزشی و هنری مناسب

پرسش های تشریحی درس اول از فصل سوم

۱- تداوم و پیوستگی فرهنگی ایران به چه معناست؟ به این معنا که برخی از ویژگی ها و عناصر فرهنگ در طول تاریخ (زمان) حفظ شده و استمرار داشته باشد و کمتر دچار تحولات بنیادین و اساسی شده باشد. مثلا پدیده حجاب در کل تاریخ چند هزارساله ایران به شکلی وجود داشته است. گاهی شکل ظاهری آن تغییراتی داشته ولی همیشه بوده است. (هرچند ایران مانند همه جوامع دیگر تحت تاثیر شرایط محیطی، تهاجمات خارجی، تغییرات آب و هوایی، مهاجرت ها و جابه جایی جمعیت، رفت و آمد حکومت ها بوده است اما عناصر اصلی فرهنگی و روح جمعی خود را حفظ کرده است.)

۲- وجود تداوم فرهنگی چه دستاوردها و پیامدهایی دارد؟ با وجود فراز و نشیب های فراوان تاریخی می تواند هویت خود را حفظ کند و دچار گسست و نابودی نشود.

۳- نمونه هایی از عناصر مهم فرهنگ ایرانی که در طول تاریخ حفظ شده و نشان دهنده تداوم و پیوستگی فرهنگ ایرانی است را بنویسید. زبان و ادبیات فارسی قرن هاست که موجب ارتباط فرهنگی جامعه بوده است. عید نوروز و جشن های ملی نمونه دیگری از این عناصر هستند. (زبان و ادبیات فارسی، باورها و اعتقادات، سبک زندگی، پوشش، جشن ها و عیدها)

۴- مراحل مهم تاریخ فرهنگی ایران را نام ببرید: به ترتیب دوران پیش از اسلام، دوران اسلامی، دوران جدید، دوران انقلاب اسلامی

۵- ویژگی های فرهنگی ایران باستان چگونه است؟ مردم ایران به لحاظ فرهنگی، علاقه مند با دانش، صلح دوست، اهل مدارا، هنردوست و راستگو بوده اند. طراحی واحداث بناهای عظیم (مانند تخت جمشید، تمدن شهر سوخته، تمدن جیرفت، ارگ بزم، تپه سیلک کاشان. حسنلوی نقده و...) نشان از هوش، دانش و رشد فرهنگی ایرانیان است.

۶- دلیل پذیرش اسلام، توسط اکثریت ایرانیان چه بود؟ معارف اسلام و جاذبه های فرهنگی و اجتماعی آن مانند عدالت خواهی، صلح دوستی و تکریم شخصیت انسانی با هویت ملی و باستانی ایرانیان همخوانی داشته است. تبعیض طبقاتی و ظلم حاکمان وقت در پذیرش اسلام توسط ایرانیان تاثیر داشته است.

۷- پذیرش اسلام توسط ایرانیان چه تاثیری بر فرهنگ و هویت ایرانی داشته است؟ موجب پیوندی عمیق و همیشگی بین عناصر فرهنگی اسلام با عناصر فرهنگی ایران باستان شد و باعث تداوم فرهنگی و غنی تر شدن و ارتقای فرهنگی ایرانیان گردید. اسلام موجب احیای تمدن کهن ایران شد. ترکیب دو فرهنگ ایرانی و اسلامی یک کل واحد و منسجم را ساخته است. و هویتی درهم تنیده دارند.

۸- پذیرش اسلام توسط ایرانیان چه تاثیری بر فرهنگ اسلام داشته است؟ ایرانیان تجارب تمدن سازی و کشورداری داشتند که موجب تعامل دوسویه بین فرهنگ ایرانی و اسلام شد و تمدن اسلامی را شکوفا نمودند. ایران در قرون طلایی تمدن اسلامی، کانون شکوفایی و رشد تمدن اسلام بوده است. زبان فارسی زبان دوم جهان اسلام شد. (دانشمندان و اندیشمندان بزرگ اسلامی در ایران ظهور کردند. مانند ابن سینا، ابوریحان، زکریای رازی، مولوی، سعدی و...)

۹- چرا افاق دید فرهیختگان ایرانی نسبت به اسلام بسیار ژرف تر از دایره تنگ نظری های خلفای اموی و عباسی بوده است؟ انتقال فرهنگ ایران از دوران ساسانی به دوران اسلامی یکباره روی نداد و آرام آرام صورت گرفت و تعالیم اسلام را با تفکر و تحقیق و بررسی بدون تعصبات ناروای حاکمان اموی و عباسی و از سرچشمه آن (قران، معارف نبوی، اهل بیت) به دست آوردند.

۱۰- پیوستگی فرهنگی چه اثراتی در سطح جامعه دارد؟ ۱- ثبات هویت ملی ۲- تقویت خودباوری ۳- انباشت و نگهداشت تجارب فرهنگی ۴- افزایش توانایی برای بهره بردن از سرمایه های ملی و انسانی ۱۱- ربع رشیدی در چه زمانی و توسط چه کسی و در کجا ساخته شد؟ چه ویژگی هایی داشت؟ چه تاثیری بر گسترش مراکز آموزشی داشته است؟ دانشگاهی که حدود ۷۰۰ سال پیش توسط رشیدالدین فضل الله همدانی (وزیر غازان خان) در تبریز ساخته شد. دارای کتابخانه و مراکز تحقیقاتی بوده است. بر دانش آن زمان به خصوص دانش پزشکی تاثیر داشته است. دانشمندان زیادی را از سراسر جهان اسلام در آنجا گرد آوردند.

۱۲- فرهنگ مدرن غرب چه زمانی و با چه رویکردی به وجود آمد؟ پس از رنسانس در اروپا، بانفی فرهنگ سنتی رایج (تسلط کلیسا بر زندگی در قرون وسطی) و براساس اندیشه انسان محوری (اومانیزم) شکل گرفت و در گذر زمان این فرهنگ (مدرنیسم) و مبانی فلسفی و نظری آن همراه با دستاوردهای مادی و عینی اش به دیگر جوامع از جمله ایران وارد شد.

۱۳- ارتباطات و تعاملات فرهنگی ایرانیان با تمدن جدید غرب، از چه زمانی و چگونه آغاز شده است؟ پیشینه تعامل ایرانیان با غرب جدید به دوره صفویه، در سده های شانزدهم و هفدهم میلادی می رسد. اما اوج ورود مدرنیته به ایران در دوره قاجار و پهلوی بوده است که در خلال آن، حکومت و برخی از روشنفکران الگوپذیری از فرهنگ غرب داشتند.

۱۴- تعامل ایران با فرهنگ غرب در دوران جدید چگونه بود؟ ضعف و انحطاط حکومت های سیاسی در این دوران (قاجار) ضعف فکری و فرهنگی را به همراه داشت و با تضعیف خودباوری ملی، فرهنگ غرب گرایی را در کشور ترویج می شد.

۱۵- تمدن جدید غرب برای گسترش حوزه فرهنگی و تامین منابع اقتصادی خویش چگونه عمل می کرد؟ در تلاش بوده است با هجوم به سایر فرهنگ ها، فرهنگ دیگران را تضعیف و تخریب نماید و از این طریق فرهنگ خود را حاکم سازد و موجب از خود بیگانگی فرهنگی و خود باختگی فرهنگی جوامع غیر غربی در برابر فرهنگ غرب می شدند.

۱۶- از خود بیگانگی و خود باختگی فرهنگی چه تاثیرات و پیامدهایی به دنبال داشت؟ زمینه گسست فرهنگی و از بین رفتن سرمایه و میراث ارزشمند فرهنگی را به همراه آورد.

۱۷- کدام اندیشمندان موجبات بیداری و هوشیاری در رویارویی با فرهنگ غرب را در ایران پدید آوردند؟ جلال آل احمد، شهید مطهری، دکتر علی شریعتی، امام خمینی

۱۸- خودباوری فرهنگی به چه معناست؟ آثار و نشانه های آن کدام است؟ برای تقویت خودباوری فرهنگی چه باید کرد؟ به معنای شناخت فرهنگ خودی و ارزشمند دانستن عناصر و مولفه های آن، به دور از خود بزرگی بینی، تعصب و غرور گمراه کننده است. آثار آن: افزایش اعتماد به نفس، زمینه بهره مندی از شایستگی ها، ظرفیت ها و توانمندی های خودی را فراهم می کند. برای تقویت آن باید به مطالعه و شناخت توانمندی های فرهنگ خودی پرداخت.

۱۹- عناصر اصلی شکل گیری انقلاب اسلامی کدام است؟ اعتقادات و باورهای فرهنگی دینی اسلامی، رهبری امام خمینی، حضور گسترده و ایثارگرانه مردم

۲۰- ویژگی های فرهنگی دوران انقلاب اسلامی چیست؟ تقویت خودباوری و بازگشت به ارزش ها و باورهای فرهنگ توحیدی و در نهایت تداوم فرهنگی

۲۱- منظور از میراث فرهنگی وصیانت از میراث فرهنگی چیست؟ فرهنگ محسوس (آثار مادی مانند بناها) و فرهنگ غیر محسوس (عقاید و باورها و ارزش ها) که از گذشته های بسیار دور نسل به نسل منتقل شده است و هویت و شخصیت جمعی یک ملت است. پاسداری و نگهداشت آن صیانت از میراث فرهنگی است که مسئولیت عمومی همه مردم جامعه است.

۲۲- برای تداوم فرهنگی و انتقال آن نیازمند به چه مواردی هستیم؟ نیازمند خودباوری فرهنگی، هوشمندی و مسولیت پذیری اجتماعی فرد فرد اعضای جامعه هستیم.

پرسش های تشریحی درس دوم از فصل سوم

- ۱- منظور از موزاییک فرهنگی چیست؟ سرزمین ایران از تنوع و تکثر اقوام و ایلات مختلفی با فرهنگ ها و آداب و رسوم متنوعی تشکیل شده که در طول تاریخ در کنار یکدیگر به صورت یکپارچه زندگی مشترک دارند و در زمره کشورهای چند فرهنگی هستیم که به این مجموعه متنوع موزاییک فرهنگی می گویند.
- ۲- منظور از انسجام فرهنگی چیست؟ مجموعه ای از مشترکات فرهنگی محسوس و غیر محسوس در جامعه که امکان تداوم آنها وجود دارد.
- ۳- منظور از خرده فرهنگ چیست؟ گروه هایی در یک جامعه بزرگ تر که دارای ارزش ها، هنجارها و فرهنگ محسوس ویژه خود هستند و با فرهنگ جامعه اصلی مبانی و وجوه مشترک فراوانی دارند. ایران سرزمینی با اقوام و خرده فرهنگ های متنوع است.
- ۴- منظور از تنوع فرهنگی چیست؟ ایران با پیشینه تاریخی خود دارای اقوام و خرده فرهنگ های گوناگون با آداب و رسوم و باورها، سبک زندگی، زبان و لهجه و اعتقادات دینی متفاوتی می باشد که نشان دهنده تنوع فرهنگی است. (هویت فرهنگی ایرانیان ترکیبی از مجموع هویت های دینی، ملی و قومی است که یک هویت واحد را تشکیل می دهند).
- ۵- تنوع و تکثر فرهنگی موجود در جامعه ایران چه دلایلی دارد؟ ۱- پیشینه تاریخی چند هزارساله اقوام ایرانی (کرد، بلوچ، آذری، لر، گیلک، عرب، فارس، ترکمن، ...) در سرزمین ایران ۲- تنوع جغرافیایی ایران با سبک های زندگی (معماری، پوشش، آشپزی، آداب و رسوم و...) ۳- گوناگون ۳- شرایط اقتصادی و اجتماعی متفاوت مناطق شهری و روستایی و عشایری با درآمدها و ویژگی های فرهنگی گوناگون
- ۶- آیا تنوع فرهنگی یک فرصت محسوب می شود یا یک تهدید به حساب می آید؟ فرصت است در صورتی که ظرفیت های بالای انسانی و سرمایه های فراوان فکری و معنوی را برای کشور به وجود آورد و در صورت هوشیاری و مدیریت صحیح می تواند زمینه ساز رشد و تعالی کشور شود. ولی اگر به تفاوت های فرهنگی اقوام توجه نشود و در برابر مقررات و قوانین اجتماعی با آنها برخورد یکسانی صورت نگیرد (وجود تبعیض) موجب تهدید و درگیری های قومیتی می شود.
- ۷- یکسان سازی فرهنگی به چه معناست و چه پیامدهایی دارد؟ نادیده انگاشتن تفاوت های فرهنگی نوعی یکسان سازی فرهنگی است و باعث نارضایتی فرهنگ های محلی و قومی می شود و انسجام

- ملی را آسیب پذیر می سازد و می تواند تنوع فرهنگی را به تهدید تبدیل کند و جامعه را درگیر اختلافات و جنگ های درونی ساخته و سرمایه های مادی و معنوی جامعه را از بین ببرد.
- ۸- چرا انسجام فرهنگی ضرورت دارد؟ قرار گرفتن کشور ما در منطقه استراتژیک خاورمیانه با وجود منابع عظیم انسانی و انرژی، نظام سلطه را به طمع انداخته تا با دامن زدن به نارضایتی های عمومی و ایجاد اختلافات قومی و مذهبی انسجام ملی ایران را ضعیف کند. بنابراین دستیابی به رشد و توسعه ملی نیازمند وحدت ملی و انسجام فرهنگی است. هم گرایي و انسجام، زمینه ساز تقویت هویت ملی است.
- ۹- چه عواملی موجب انسجام فرهنگی ایران می شود؟ ۱- زبان و ادبیات مشترک ۲- دین اسلام و اعتقادات مذهبی مشترک ۳- حافظه تاریخی مشترک ۴- میهن و سرزمین مشترک ۵- هنرهای ایرانی (معماری، نقاشی، خط، موسیقی، صنایع دستی و...) ۶- مفاخر و قهرمانان ملی و دینی مشترک ۷- نظام سیاسی واحد ۸- الگوی فرهنگی حجاب ۹- آداب و رسوم، ارزش ها و نمادهای ملی (پرچم و سرود ملی) ۱۰- دشمنان و تهدیدات خارجی مشترک
- ۱۰- نمونه هایی از انسجام و یکپارچگی جامعه ایران در تاریخ معاصر را بنویسید؟ انقلاب مشروطه، ملی کردن صنعت نفت، انقلاب اسلامی، دفاع مقدس، حمایت از آسیب دیدگان حوادث طبیعی
- ۱۱- برای گفتگوی اقوام و افراد نیازمند چه مهارت هایی هستیم؟ گفتگوی موفق چه اصولی دارد؟ برای انجام گفتگوی بین افراد و اقوام باید نگاه هم عرضی و افقی داشته باشیم یعنی نگاه فرد یا افرادی به فرد یا سایر افراد نگاه بالا به پایین و فخر فروشانانه نباشد. پیامبر اکرم در ۱۴۰۰ سال پیش ظهور فرمودند تا به ما بیاموزند تا ملاک برتری فقط تقوا و پرهیزکاری است نه رنگ و نژاد و زبان و ثروت ... پس همه افراد میهن باید خود را با بقیه یکسان پندارند و با هدف پیشرفت و رفاه مادی و معنوی همگانی با یکدیگر سخن گویند تا موثر و مفید باشد.
- ۱۲- آیه ۱۷ سوره زمر "فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبغون احسنه" برای انسجام و پیوستگی فرهنگی چه پیام ها و اصولی ارائه می کند؟ آزاداندیشی و انتخاب گری و دوری از تعصب قومی و قبیلہ ای، عمل صحیح به فرامین دین توحیدی اسلام، استفاده از عقل و علم به جای تعصبات قومی
- پرسش های تشریحی درس سوم از فصل سوم**
- ۱- مفهوم هویت فرهنگی را توضیح دهید؟ مجموعه ای از ویژگی های اساسی و بنیادین (عقاید و ارزش ها و باورها) که در طول تاریخ شکل گرفته و مردم جامعه به آن تعلق دارند و خود را با آن می شناسند و شامل فرهنگ محسوس و غیر محسوس می شود. (وجه تمایز بخش عقیدتی، ارزشی و آرمانی افراد جامعه)
- ۲- هویت فرهنگی شامل کدام لایه ها و سطح می شود؟ لایه های عمیق (عقاید و ارزش ها و آرمان ها) لایه های سطحی (نمادها و علائم) فرهنگ محسوس (آثار مادی تمدن مانند بناهای تاریخی و هنرهای دستی و...) فرهنگ غیر محسوس (باورها، پیام ها، عقاید و...)
- ۳- عناصر محوری هویت فرهنگی ایرانیان چیست؟ ۱- توحید و معنویت گرایی و اهمیت دین در زندگی ۲- محبت و احترام و علاقه داشتن به پیامبر و اهل بیت (ع) ۳- نوع دوستی، زندگی مهربانانه با دیگران

ورعایت ارزش های انسانی ۴- وحدت گرایی و سازگاری و همکاری همه اقوام ایرانی بایکدیگر جهت تمامیت ارضی و پیشرفت کشور ۵- برخورداری از ذوق ادبی و هنری بالا جهت اتصال و ارتباط همه اقوام ایرانی ۶- خانواده دوستی و پاکدامنی زنان و حمایت از نهاد خانواده و سنت های خانوادگی ۷- سازگاری و احترام به طبیعت (آب، خاک، هوا، درخت و حیوانات) که نشانه های الهی و نعمت خداوندی هستند. ۸- جوانمردی، فتوت، روحیه پهلوانی و دفاع از مظلومان ۹- آرمان خواهی واقع بینانه در زمینه های عدالت خواهی، آزادی خواهی، ظلم ستیزی، مبارزه با فساد و تبعیض (علاقه به تشکیل حکومت عدل حضرت مهدی در این راستاست).

۴- نمونه هایی از حرکت های فرهنگی در خصوص وحدت جهان اسلام و معنویت گرایی بنویسید. برگزاری مسابقات بین المللی قرآن کریم که موجب همگرایی مسلمانان سراسر جهان می شود.

۵- نمونه هایی از آثار هنری ایرانیان را بیان کنید: معماری های تخت جمشید، بادگیرهای یزد، مسجد جامع اصفهان، بازار و کیل شیراز، ارگ تبریز، چغازنبیل، گنبد سلطانیه، هنرهای دستی، ادبیات، هنرهای تجسمی

۶- نمونه های از سازگاری ایرانیان با محیط زیست بنویسید: ابداع شیوه های خلاقانه تامین آب مانند حفر قنات، سدسازی، احداث بندها و نهرها، به کارگیری راه و روش درست زندگی در مناطق کویری، کوهستانی و جنگلی (معماری و پوشش و تغذیه مناسب با این مناطق)

۷- روحیه جوانمردی جهان پهلوان تختی را در مسابقات جهانی کشتی به اختصار بنویسید. در این مسابقات چون مرحوم تختی از ناراحتی یک پای حریف خود اطلاع داشت در سرتاسر مسابقات هیچ فنی را از ناحیه آن پا بر حریف خود اجرا نکردند و از نقطه ضعف ایشان سوء استفاده نکردند.

۸- چرا با وجود پیشینه فرهنگی مثبت در حوزه محیط زیست، امروزه اخلاق زیست محیطی و فرهنگ حفاظت از محیط زیست در جامعه ما ضعیف شده است؟ برای حل این مسئله فرهنگی و اجتماعی چه راه حلی پیشنهاد می کند؟ رشد فردگرایی و خودمحوری و بی توجهی به عواقب اجتماعی فعالیت های فردی. آموزش و تربیت اخلاق شهروندی و مسئولیت پذیری اجتماعی توسط نهادهای خانواده، آموزش و رسانه ها

۹- بعضی از صفات منفی و ناپسند فرهنگ ایرانی که برخی از ایران شناسان به اشاره کرده اند و سعی در بزرگ نمایی آنها داشته اند را نام ببرید: ضعف فرهنگ کارگروهی، عدم انتقاد پذیری، احساساتی بودن، بیگانه هراسی، تملق و دو رویی، دروغ گویی، مصرف گرایی، خودخواهی، خودمداری و فردگرایی

۱۰- رمز تداوم و پیوستگی فرهنگی ایران چیست؟ اصالت ارزش های فرهنگی و خودباوری است که علی رغم حملات شدید سایر اقوام و تندبادهای فراوان سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در طول تاریخ چند هزار ساله خوداستمرار داشته است.

۱۱- چرا برخی از مستشرقان غربی و نویسندگان داخلی ویژگی های فرهنگی ما ایرانیان را سیاه و منفی معرفی می کنند؟ پیامدهای این سیاه نمایی چیست؟ به دنبال کاهش اصالت ارزش های فرهنگی ما و جلوگیری از خودباوری فرهنگی هستند تا نتوانیم از هویت فرهنگی مستقلی

برخوردار باشیم. موجب کاهش تعلق اجتماعی (افتخار به میهن) و کاهش تعهد اجتماعی (مسئولیت پذیری و انجام عملی مفید در راه پیشرفت میهن) می شود.

۱۲- آیا ملتی که سابقه فرهنگی چند هزار ساله دارد، می تواند فاقد ویژگی های مثبت و ارزشمند فرهنگی باشد؟ خیر ملتی که فاقد ارزش های اصیل و مثبت باشد نمی تواند چند هزار سال بقا و تداوم داشته باشد.

پرسش های تشریحی درس اول از فصل چهارم

۱- فرهنگ و اقتصاد چه رابطه ای با یکدیگر دارند؟ مثال بزنید. تعامل مستمر و جدایی ناپذیر با یکدیگر دارند. اعتقادات و ارزش ها و الگوهای رفتاری افراد بر پویایی، کیفیت و سرعت پیشرفت اقتصادی جامعه تاثیر دارد. مثلا داشتن وجدان کاری و انضباط در فعالیت های اقتصادی تاثیر دارد. اقتصاد توانمند، رفاه اقتصادی و رفاه اجتماعی به دنبال می آورد و فقر اقتصادی موجب فقر فرهنگی می شود. مثلا خانواده کم درآمد در سبد خرید خود کمتر امکان استفاده از محصولات فرهنگی و بهداشت روان را دارد.

۲- ویژگی های فرهنگی که موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور می شود چیست؟ خودباوری، نظم پذیری، سخت کوشی و پشتکار، علاقه به کار گروهی، روحیه ریسک پذیری، خلاقیت و کار آفرینی،

۳- عدم توجه به شرایط فرهنگی توسعه، جامعه با چه آسیب ها و مشکلاتی مواجه می شود؟ تخریب محیط زیست، گسترش شکاف طبقاتی بین کشورهای توسعه یافته و توسعه نیافته

۴- در مکتب اسلام اقتصاد دارای چه جایگاهی است؟ در اسلام هدف نهایی، فراهم ساختن زمینه رشد معنویت انسان است و اقتصاد ابزاری در خدمت خوب زیستن افراد، آبادانی دنیا و ایجاد رفاه عادلانه است. فقر زمینه ساز دوری مردم از دین معرفی می شود.

۵- چه مواردی در فرهنگ اقتصادی ایران باید اصلاح شود؟ ۱- اصلاح الگوی مصرف، مصرف سرانه انرژی و برخی اقلام مضر (مثلا نوشابه) ایرانیان بیش از میانگین جهانی است و مصرف برخی کالاهای مفید ما کمتر از میانگین جهانی است. (مثلا لبنیات) ۲- اصلاح فرهنگ کار، پشتکار و پرکاری در جامعه ایران چندان رواج ندارد. ۳- گسترش فرهنگ کار آفرینی، روحیه ریسک پذیری بدون اتکا به دولت و خلاقیت در ایجاد مشغول در ایران کمتر وجود دارد.

۶- مفهوم مصرف گرایی را توضیح دهید. میل و گرایشی که بر اساس آن، افراد به دلایل مختلف، بیش از نیازهای واقعی خود، مصرف می کنند. (مصرف گرایی یک آسیب فرهنگی و بیماری اجتماعی است.)

۷- نظام اقتصادی سرمایه داری چه نقشی در گسترش فرهنگ مصرف گرایی در سایر کشورها دارند؟ با توجه به محدود بودن جمعیت و بازار کشورهای سرمایه داری، آنها تبلیغات خود را متمرکز بر مصرف دیگر کشورها قرار داده اند و ترویج مدگرایی و تقویت روحیه تنوع طلبی منجر به افزایش مصرف غیر واقعی می شود و هویت افراد با میزان و نوع مصرف آنان گره خورده است و مصرف اجناس خارجی

ودسترسی آسان به کالاهای متنوع در فروشگاه های بزرگ نوعی سبک زندگی نوین وارزش محسوب می شود.

۱۳- شعر زیر چه پیام اقتصادی و فرهنگی دارد؟

نعمت ما به چشم همسایه / صد برابر فزون کند پایه

چون به چشم نیاز می بیند / مرغ همسایه غاز می بیند

دربعد اقتصادی : نشان دهنده گسترش روحیه مصرف گرایی و تنوع طلبی است. دربعد فرهنگی نشان از خود کم بینی و حرص زیاد وبا ارزش دانستن اموال دیگران است.

۱۴- مفهوم کار و فرهنگ کار را توضیح دهید؟ کار به مجموعه تلاش های فکری ، روحی و جسمانی

انسان گفته می شود که هدف آن، تولید کالا و خدمات و تعالی بخشی است. فرهنگ کار ، مجموعه باورها، ارزش ها، نگرش ها و هنجارهایی است که مورد توافق افراد یک گروه یا جامعه بوده و مبنای تلاش و رفتار شغلی آنان قرار می گیرد.

۱۵- کار در فرهنگ دینی اسلام چه جایگاهی دارد؟ کار و تلاش ، همانند مجاهدت در راه

خدا، ارزشمند و مقدس است و علاوه بر کارکرد اقتصادی آن، به عنوان یک روش تربیتی و عبادی ، موجب کمال انسان، تقویت عزت نفس و فضایل اخلاقی می شود و کم کاری بیکاری و تنبلی و سربار جامعه بودن ناپسند شمرده می شود.

۱۶- فرهنگ کار در جامعه امروزه ایران با چه کاستی هایی روبه رو است؟ گسترش روحیه مادی

گرایی، اتکابه درآمدهای نفتی، دولتی شدن اقتصاد، ترجیح منافع فردی بر منافع و مصالح ملی از جمله اموری هستند که فرهنگ کار را آسیب پذیر کرده است و باعث کاهش تولید، افزایش مصرف ، پایین بودن بهره وری و بالا بودن نرخ بیکاری شده است.

۱۷- فرایند کار آفرینی چیست؟ کار آفرین کیست؟ فرایند خلق چیزی نو، از طریق برنامه ریزی

و عقلانیت و با صرف وقت و تلاش بسیار و پذیرش خطرات احتمالی ، برای کسب منافع مادی و معنوی ، رضایت شخصی و استقلال مالی است. کار آفرین ، کسی است که فعالیت اقتصادی کوچک و جدیدی را با سرمایه خودش شروع می کند. و دارای ایده نو و جدید است.

۱۸- کار آفرین چه ویژگی هایی دارد؟ خلق فرصت های جدید شغلی، عدم اتکای صرف به دولت

و مشاغل دولتی، ریسک پذیری، دارای طرح های نو

۱۹- به گسترش و تقویت فرهنگ کار آفرینی چه اموری کمک می کند؟ گسترش روحیه پرسشگری

و خلاقیت، تقویت اعتماد به نفس و شهامت تصمیم گیری، حمایت مادی و معنوی از افراد نو آور و خلاق، کاهش هزینه های ریسک و مخاطره، اصلاح نظام های مالی و اداری حاکم در جامعه، رفع نابرابری ها و تبعیض ها، گسترش آموزش های فنی و حرفه ای، حمایت از شرکت های دانش بنیان

۲۰- کشور ایران در مسیر تحقق اهداف خود با چه موانعی روبه رو بوده است؟ تحریم های اقتصادی

کشورهای سلطه گر در ایجاد محدودیت در مبادلات ارزی و بانکی، فروش نفت، واردات و صادرات، دستیابی به فناوری های پیشرفته، جلوگیری از سرمایه گذاری خارجی

۲۱- ایران جهت خنثی نمودن موانع تحقق اهداف اقتصادی اش چگونه باید عمل کند؟ طراحی

برنامه ای برای دستیابی به پیشرفت اقتصادی به نام سیاست اقتصاد مقاومتی، مصرف کالاهای ایرانی، کاروتلاش مضاعف، باوربه توانمندی ها و منابع وامکانات، پایداری ومقاومت دربرابرفشارها

۲۲- مفاهیم زیر را به اختصار توضیح دهید. "اقتصاد دانش بنیان" " کارآفرینی ومهارت آموزی" "

مردمی کردن اقتصاد" " مصرف تولیدات داخلی توسط مردم ودولت"

این مفاهیم چگونه می توانند اقتصاد ایران رامقاوم کنند وبه چه ویژگی های فرهنگی نیازاست؟

اقتصاد دانش بنیان، اقتصادی است که بر اساس تولید و توزیع و کاربرد دانش و اطلاعات شکل گرفته و

سرمایه گذاری در دانش و صنایع دانش پایه مورد توجه خاص قرار می گیرد. کارآفرینی تعقیب

فرصتهاست. فرصتهایی که علی رغم ریسک ها فراتر از منابعی هستند که امروز در دسترس داریم.

مهارت آموزی، کسب مجموعه ای از اطلاعات، قابلیت ها، صلاحیت و توانایی های (ذاتی و اکتسابی) آگاهانه و

هدفمند برای انجام دادن آسان، سریع، دقیق و مطلوب یک کار حرفه ای است که با تسلط کامل، اطمینان و

صرف کمترین میزان انرژی و زمان به نتیجه مطلوب برسد. مهارت یعنی توانایی پیاده سازی دقیق و آسان

علم و دانش در عمل. مهارت ها شامل ۲ دسته هستند؛ مهارت های حوزه عمومی مانند مدیریت زمان، کار

گروهی، رهبری و مهارت های حوزه تخصصی مانند مهارت های فنی و حرفه ای خاص هر شغل. مهارت آموزی

نقش مهمی در رونق اشتغال و کارآفرینی دارد. مردمی کردن اقتصاد به معنای مشارکت فراگیر و گسترده

مردم در فعالیت های اقتصادی و درآمد زا.

بهره برداری از تمامی مفاهیم فوق در اقتصاد ملی موجب افزایش توانمندی های داخلی اقتصاد می شود به

گونه ای که دربرابرفشارهای اقتصادی خارجی وبهران های مالی توان مقاومت داشته باشد.

پرسش های تشریحی درس دوم از فصل چهارم

۱- اخلاق به چه معنایی است؟ اخلاق به معنای خلق و خوی انسان است که دروجود اوبه صورت پایدار

وملکه نفسانی درآمده وموجب بروز رفتارها وکنش های خوب یابد می شود.

۲- آیا همه جوامع دارای ارزش های اخلاقی هستند؟ بله فرهنگ هر جامعه ای برپایه باورها وارزش هایی

که جنبه اخلاقی دارند استواراست.

۳- منظور از امور ثابت اخلاقی و امور اخلاقی متغییر چیست؟ برخی از اصول وارزش های اخلاقی که

ریشه درفطرت انسانی وعقلانیت دارند ودرتمام فرهنگ ها مشترک هستند امور اخلاقی ثابت

هستند. برخی از امور اخلاقی که درجوامع مختلف متفاوت هستند امور متغییرهستند مانند

هنجارهای مهمان نوازی، روش احترام گذاشتن. مثلا در جامعه ایران اول بزرگ ترها مجلس راترک

می کنند وبعد کوچکترها ولی دربرخی از جوامع ابتدا کوچکترها مجلس راترک می کنند در ادامه

بزرگترها

۴- ضمانت اجرایی اخلاق درفرهنگ های دینی وفرهنگ های غیر دینی چیست؟ درجوامع غیردینی

قراردادهای اجتماعی، ضمانت اجرای اخلاق است که بین انسان ها توافق شده واعتبار آن را ازانسان

می گیرد. ولی در جوامع دینی و مکاتب الهی، اخلاق، ریشه در باورهای دینی و فطری دارد و از پشتوانه درونی ارتباط با خدا برخوردار است.

۵- در مکتب اسلام اخلاق از چه جایگاهی برخوردار است؟ در مکتب اسلام، اخلاق تکلیف محور است یعنی انسان وظایفی برعهده دارد که مربوط به مناسبات او با جهان هستی (خدا، خودش، دیگر انسان ها، سایر مخلوقات جهان) است.

۶- در اخلاق اسلامی تکالیف انسان به چند گروه تقسیم می شوند؟ تکالیف و تعهد انسان در برابر خداوند، در برابر خودش، در برابر انسان های دیگر، در برابر طبیعت و موجودات آن

۷- برخی از آسیب ها و مسایل اخلاقی جامعه ایران را بنویسید. ۱- کاهش صداقت، راستگویی

و اعتماد عمومی مردم نسبت به یکدیگر و نهادهای اجتماعی ۲- زیر پا گذاشتن اخلاق و حقوق

شهروندی و مسئولیت پذیری اجتماعی ۳- عدم رعایت اخلاق و ادب در فضای مجازی و پرخاشگری

۸- مفهوم جدید شهروند چیست؟ هویت اجتماعی انسان هایی که تابعیت یک کشور را دارند و شامل حال تمام آحاد جامعه فارغ از رنگ، نژاد، قومیت، طبقه و مذهب است.

۹- منظور از اخلاق شهروندی چیست؟ مجموعه ای از مبانی، معیارها، ارزش ها و هنجارهایی است که

بر رفتار، روابط و مناسبات اجتماعی شهروندان حاکم است و باعث رعایت حقوق فردی

و اجتماعی، پیروی از قوانین و مقررات اجتماعی، احساس مسئولیت نسبت به هموعان، ادای تکلیف

نسبت به دیگران و ترجیح منافع جمعی و ملی بر منافع فردی می شود.

۱۰- برخی از دلایل آسیب دیدگی اخلاق شهروندی را بنویسید: گسترش شهرنشینی، مهاجرت های

بی رویه، گسترش حاشیه نشینی، افزایش بیکاری، توسعه آپارتمان نشینی، عدم آموزش افراد برای

زندگی در شهرها و محیط های بزرگ، بیگانگی نسبت به خود و محیط

۱۱- زیستن در محیط غریبه و زندگی با غریبه ها نیازمند چه مهارت هایی است؟ پذیرش تنوع

فرهنگی و برخورداری از روحیه مدارای اخلاقی و مسئولیت پذیری اجتماعی است تا افراد بتوانند ضمن

بهره مندی از حق خود، حقوق دیگران را نیز به رسمیت بشناسند و تکلیف خویش را در برابر دیگران

و محیط، براساس ارزش های اخلاقی انجام دهند.

۱۲- برخی از راهکارهای اصلاح اخلاق شهروندی جامعه ایران را بنویسید. ۱- گسترش آموزش های اخلاقی

اسلامی و تربیتی در خانواده و نظام آموزشی و رسانه ها ۲- ارزش های اخلاقی در تمام مناسبات فردی

و گروهی حاکم شود. ۳- ترویج و نهادینه سازی اخلاق توسط همه نهادهای اجتماعی ۴- در طراحی

و اجرای همه گونه برنامه ریزی از اخلاق استفاده شود. ۵- با توجه به محیط پرشتاب جامعه شهروندان

در صبر، خودشناسی، مدارا، نوع دوستی، مسئولیت پذیری اجتماعی توانمند شوند.

۱۳- فضای مجازی چه فرصت هایی را همراه داشته است؟ گسترش وسرعت اطلاعات، تقویت

مناسبات اجتماعی، رشد اقتصادی

۱۴- برخی از تهدیدهای فضای مجازی و بی اخلاقی های مربوط به آن را بنویسید. پنهان سازی هویت

واقعی و سوء استفاده از هویت مجازی، ورود به حریم شخصی افراد، هرزه نگاری، عدم رعایت مالکیت

معنوی، نشر دروغ و تهمت، ...

۱۵- پیامدهای اخلاقی آیه ۱۹ سوره نور در زندگی مجازی را تبیین کنید. ترجمه آیه: آنان که دوست می‌دارند که در میان اهل ایمان کار منکری اشاعه و شهرت یابد آنها را در دنیا و آخرت عذابی دردناک خواهد بود و خدا (فتنه‌گری و دروغشان را) می‌داند و شما نمی‌دانید. کسانی که با توسل به فضای مجازی دست به انتشار منکرات می‌زنند در دنیا و آخرت دچار عذاب دردناکی خواهند شد.

۱۶- اعتماد متقابل مردم و دولت چگونه تقویت می‌شود؟ شفاف سازی فعالیت های حاکمیت و ارایه توضیح مسولان برای عملکرد خود همراه با مستندات واقعی و پرهیز از دروغ گویی و فریب کاری از یک سو، و مشارکت مردم در فعالیت های اجتماعی و سیاسی و دنبال کردن مطالبات خود از مسولان و اجرای قوانین و فرامین نظام سیاسی از سوی دیگر

۱۷- اعتماد ملی را از منظر فرهنگی بررسی کنید و نقش صداقت و راستگویی در آن را تبیین کنید. اعتماد ملی یا سرمایه اجتماعی در دوسطح می تواند وجود داشته باشد در سطح خرد، اعتماد مردم به یکدیگر و در سطح کلان اعتماد بین نهادهای اجتماعی به خصوص بین نهاد خانواده و نهاد سیاست، در هر دو سطح از نسبت به عملکردها و اهداف شفاف صحبت نشود واز فریب و دروغ استفاده شود اعتماد به تدریج کاهش می یابد و با کاهش اعتماد ملی، جامعه دچار بحران انسجام فرهنگی می شود و تعلق و تعهد اجتماعی افراد نسبت به یکدیگر از بین می رود.

پرسش های تشریحی درس سوم از فصل چهارم

- ۱- پدیده های نوظهوری که در زندگی ما خودنمایی می کنند و نشان دهنده تغییرات در لایه های بیرونی و درونی فرهنگ هستند را بنویسید. فناوری های نوین ارتباطی، سبک جدید زندگی، روش های نوین برگزاری مراسم جشن ها یا عزاداری ها، مکاتب فکری و معنوی، تحولات هویتی و قومی
- ۲- تغییرات در لایه های بیرونی و درونی فرهنگ چه رابطه ای با یکدیگر دارند؟ تغییر در سطح عمیق فرهنگ می تواند به تحول در لایه های بیرونی فرهنگ منتهی شود و تحول در لایه های بیرونی، زمینه تغییر در لایه های درونی را فراهم می آورد.
- ۳- تغییرات و دگرگونی های اجتماعی چند دسته اند؟ ۱- تغییرات در لایه های سطحی و مشهود فرهنگ مانند تغییرات در نمادها، هنجارها، مقررات اجتماعی ۲- تغییرات در لایه های عمیق و معانی اساسی فرهنگ مانند تغییرات در ارزش ها، آرمان ها
- ۴- آیا تغییرات و تحولات فرهنگی امر طبیعی و جهانشمول است؟ بله فرهنگ در عین حال که از جهاتی دارای ثبات، تداوم و پیوستگی است، از جهاتی تغییرات اجتماعی به صورت طبیعی یک واقعیت اجتماعی است.
- ۵- آیه ۱۱ سوره رعد " ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم " در خصوص ما و دگرگونی های فرهنگی چه پیام هایی دارد؟ خدا حال قومی را تغییر نمی دهد تا آنان حال خود را تغییر دهند. تا خود مردم نخواهند فرهنگ شان تغییر نخواهد کرد.

۶- در برابر دگرگونی های فرهنگی، انسان ها چه واکنش هایی از خود نشان می دهند؟ معمولا افراد تغییرات در لایه های سطحی را به راحتی و سریع می پذیرند ولی در برابر دگرگونی های عمیق سه نوع واکنش از خود نشان می دهند. ۱- عدم پذیرش: در این حالت افراد نیازها و شرایط جدید محیطی را نادیده می گیرند و بر فرهنگ ناکارآمد گذشته خود پافشاری می کنند. حتی از فناوری های جدید استفاده نمی کنند. ۲- پذیرش کامل: در این حالت افرادی بی چون و چرا و به صورت کامل دگرگونی های فرهنگی را می پذیرند و از اندیشه های جدید به صورت افراطی پیروی می کنند و به آسانی فرهنگ قبلی خود را کنار می گذارند. (این حالت بیشتر در تهاجم فرهنگی روی می دهد). ۳- پذیرش و تعامل آگاهانه: در این حالت افراد جامعه ضمن اعتقاد به حفظ ارزش های فرهنگ خود با سایر فرهنگ ها هوشمندانه برخورد می کنند و سعی می کنند به پالایش دیگر فرهنگ ها بپردازند و از تجربیات و یافته های آنان برای ارتقا و پویایی فرهنگ خویش استفاده کنند و معتقدند فرهنگ محصول تلاش جمعی همه انسان هاست.

۷- چه عللی موجب عدم پذیرش دگرگونی های فرهنگی و مقاومت غیرعقلانی در برابر تغییرات می شود؟ عدم درک ضرورت تغییر و چگونگی آن، تبعیت از آداب و رسوم غلط و ناکارآمد، عادت به وضع موجود و ترس از تغییر و از دست دادن شرایط و امکانات فعلی

۸- علت پذیرش بی چون و چرا و تبعیت کامل از فرهنگ دیگران چیست؟ ضعف هویت، خودباختگی و از خود بیگانگی فرهنگی

۹- واکنش پذیرش کامل دیگر فرهنگ ها چه زمانی و توسط چه افرادی در جامعه ایران به وجود آمد؟ در قرن نوزدهم و از سوی برخی از منورالفکرها و روشنفکران ایرانی تبلیغ و ترویج می شد.

۱۰- تعامل آگاهانه با دیگر فرهنگ ها چه پیامدهایی به دنبال دارد؟ از یک سو از تحجر و واپس ماندگی فرهنگی جلوگیری می کند و از سوی دیگر، مانع از خودبیگانگی، خودباختگی و التقاط فرهنگی در برابر تغییرات و تحولات می شود و زمینه رشد و پویایی فرهنگ خودی را متناسب با شرایط زمان فراهم می آورد و به نشر و ارث فرهنگی می انجامد.

۱۱- چرا دین جهانی اسلام بر ضرورت شناخت زمان تاکید دارد؟ جهت شناخت دگرگونی های فرهنگی و میزان و نحوه تعامل با دیگر فرهنگ ها نیازمند شناخت زمان و شرایط اجتماعی روز هستیم تا متناسب با نیازهای زمان و مکان نسبت به دیگر فرهنگ ها واکنش نشان دهیم. همان طور که امام صادق (ع) می فرمایند کسی که زمان خود را می شناسد شبهات و مشکلات به او هجوم نمی آورند.

۱۲- اجتهاد پیوسته و پویا چیست؟ مجتهد زمان شناس کیست؟ اجتهاد پیوسته و پویا یکی از راه های موثر دینی برای گزینش آگاهانه و پاسخ صحیح به نیازهای متغییر و اقتضائات زمان است. مجتهد زمان شناس کسی است که می تواند پدیده ها و تجربه های جدید را با معیار های ثابت ارزیابی کند و آن دسته از تجربه ها را که منطبق با خرد و معیارهای ثابت دینی است گزینش نماید و مانع ایستایی و رکود جوامع دینی شود.

۱۳- چرا سبک زندگی افراد جامعه متفاوت است؟ چون نوع انتخاب و گزینش افراد در فعالیت های زندگی روزمره متفاوت است.

- ۱۴- چرا مهارت گزینش گری و انتخاب در روبرویی با پدیده های جدید و تغییرات و تحولات فرهنگی مهم است؟ چون میزان و سرعت ظهور پدید ها و نیازهای اجتماعی زیاد است و در دوران نوجوانی و جوانی با موضوع هویت یابی و شکل گیری هویت روبه رو هستیم .
- ۱۵- با چه معیارهایی باید به پذیرش، انتخاب و تعامل آگاهانه با دیگر فرهنگ ها دست زد؟ معیارهای انتخاب، باید بتوانند کارآمدی و صحیح و مفید بودن پدیده های قدیم و جدید را تشخیص دهند. حقایق ثابت زندگی مانند عدالت خواهی و سایر امور فطری با گذشت زمان کهنه و فرسوده نمی شوند.
- ۱۶- چه معیارهای ارزشی و نگرشی برای پذیرش و تعامل آگاهانه با دگرگونی های فرهنگی در هویت اسلامی- ایرانی فرهنگ ما وجود دارد؟ ۱- اعتقاد به خدا (توحید) و آخرت (معاد) و روز جزا ۲- هماهنگی با وحدت ملی و جلوگیری از تفرقه افکنی و تشدید اختلافات قومی و مذهبی ۳- تقویت اخلاق در جامعه (اخلاق مداری) ۴- علم محوری و پرهیز از خرافات ۵- برخورداری از عقلانیت در نقد و بررسی پدیده ها ۶- خانواده گرایی (تقویت نهاد و روابط خانوادگی)
- ۱۷- خودباوری فرهنگی به چه معناست؟ آثار و نشانه های آن کدام است؟ برای تقویت خودباوری فرهنگی چه باید کرد؟ به معنای شناخت فرهنگ خودی و ارزشمند دانستن عناصر و مولفه های آن، به دور از خودبزرگ بینی، تعصب و غرور گمراه کننده است. آثار آن : افزایش اعتماد به نفس، زمینه بهره مندی از شایستگی ها، ظرفیت ها و توانمندی های خودی را فراهم می کند. برای تقویت آن باید به مطالعه و شناخت توانمندی های فرهنگ خودی پرداخت .
- ۱۸- ملت بی هویت با پیامدهایی روبه روست؟ گذشته خود و فرهنگ بومی خویش را تحقیر می کند و از ارزش ها، آهنگارها و نمادهای آن دوری می گزیند. فرهنگ بیگانه را بزرگ می پندارد و خود را محتاج آن احساس می کند و موفقیت خود و جامعه خویش را در پناه بردن به فرهنگ بیگانه و تشبه و تمسک به آن جستجو می کند. (سیزدهم فروردین سال ۹۹، فعالیت در قرنطینه خانگی)